

Växtregelenheten
vaxtinspektionen@jordbruksverket.se

Diariennr: 6.4.17-09817/2025

Sammanfattning av inventering för karantänsskadegörare 2024

Jordbruksverket inventerar årligen i Sverige växtskadegörare som är listade som karantänsskadegörare i EUs växtskyddsförordning¹. Inventering av de olika skadegörarna samordnades i 9 olika miljöer: barrskog, blandskog, hamnar, plantskolor och garden centers, potatisodling, riskpunkter i tätbebyggelse, stadsnära grönområden, växthus samt fruktodling. Inventeringen är riskbaserad och fokuserad på riskpunkter med högst sannolikhet för introduktion av karantänsskadegörare.

Förekomst av potatiscystnematoder kunde konstateras i 19 fall (potatisodling), mörk ringröta i ett fall (potatisodling), och bomullsmjöllus kunde konstateras i 9 fall (växthus). Ingen av de övriga karantänsskadegörare som ingick i inventeringen 2024 kunde påvisas.

Barrskog

I barrskog inventerade vi för tallvedsnematoden *Bursaphelenchus xylophilus*, tallbockar av familjen *Monochamus* spp. som är potentiella vektorer för nematoden, och den sibiriska barrträdsspinnaren *Dendrolimus sibiricus*. Inventering sker på kalhyggen som är 2 till 3 år gamla. Totalt genomfördes 534 visuella inspektioner av hyggesrester. 482 vedprover från hyggesrester med spår av tallbockar togs ut. Utöver vedprover fångades tallbockar på 16 olika hyggen med tre feromon-fällor per hygge. Fällfångster samlades in varje vecka i sex veckor under tallbockarnas aktiva flygperiod och 51 levande tallbockar analyserades för förekomst av tallvedsnematod. För fångst av sibiriska barrträdsspinnaren användes feromon-fällor vilket genererade 80 prover som analyserades morfologiskt för förekomst av ädelspinnaren. Totalt skickades 580 ved- och insektsprover in för analys.

Vare sig ved- eller insektsprover visade på förekomst av någon av dessa karantänsskadegörare.

¹KOMMISSIONENS GENOMFÖRANDEFÖRORDNING (EU) 2019/2072 av den 28 november 2019 om fastställande av enhetliga villkor för genomförandet av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/2031 vad gäller skyddsåtgärder mot växtskadegörare, och om upphävande av kommissionens förordning (EG) nr 690/2008 och om ändring av kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/2019

Blandskog

Två sporfällor för att fånga luftburna svampsporer placerades på Grimsö försökspark och Tönnersjöhedens fältstation, i samarbete med Institutionen för skoglig mykologi och växtpatologi, SLU (Sveriges Lantbruksuniversitet). I Grimsö och Tönnersjöheden finns huvudsakligen barrskog. Sporfällorna tömdes varje vecka mellan april och augusti och totalt 41 prover analyserades genom metagenomisk analys. Totalt detekterades 1726 respektive 1734 svamparter vid Grimsö och Tönnersjöheden. Specifikt så screenades fällfångsterna för de vindburna svamparterna *Anisogramma anomala*, *Botryosphaeria kuwatsukai*, *Chrysomyxa arctostaphyli*, *Coniferiporia sulphurascens*, *Cronartium coleosporioides*, *Cronartium comandrae*, *Cronartium quercuum*, *Davidsoniella virescens* (syn. *Ceratocystis virescens*), *Guignardia laricina* (syn. *Neofusicoccum laricinum*), *Gymnosporangium asiaticum*, *Gymnosporangium clavipes*, *Gymnosporangium globosum*, *Gymnosporangium juniperi-virginianae*, *Gymnosporangium kernianum*, *Gymnosporangium libocedri*, *Gymnosporangium nelsonii*, *Gymnosporangium unicorn* (syn. *Gymnosporangium asiaticum*), *Gymnosporangium yamadae*, *Phytophthora ramorum*, *Pseudocercospora pini-densiflorae*, *Septoria malagutii*, *Sphaerulina musiva*, *Stagonosporopsis andigena*, *Thecaphora solani* och *Tilletia indica*. Ingen förekomst av ovanstående svamparter kunde påvisas.

Fruktodling

18 fruktodlingar i Skåne och Blekinge län inventerades för amerikansk plommonvivel (*Conotrachelus nenuphar*), *Botryosphaeria kuwatsukai*, japansk trädgårdsborre (*Popillia japonica*) och äppelborrfluga (*Rhagoletis pomonella*).

I fruktodlingar genomfördes totalt 238 visuella inspektioner av insekter som samlades in genom bankning. Totalt användes 114 betade fällor för att inventera amerikansk plommonvivel, japansk trädgårdsborre och äppelborrfluga och totalt 798 fällfångster undersöktes utan att påträffa någon av dessa insekter.

En sporfälla placerades i en stadsnära fruktodling i Skåne för att fånga luftburna svampsporer av samma svamparter som är uppräknade under rubriken *Blandskog* ovan. Sporfälleinventeringen gjordes i samarbete med Institutionen för skoglig mykologi och växtpatologi, SLU. Sporfällan tömdes varje vecka mellan april och augusti vilket resulterade i 16 prover som analyserades genom metagenomisk analys. Totalt resulterade analysen i detektion av 644 svamptaxa. Ingen av de inventerade skadegörarna kunde påvisas.

Hamnar med närområde

I hamnar och i närområde till hamnar med import av virke inventerade vi för 14 arter av vedlevande insekter. Inventeringen utfördes i Göteborgs hamn, Helsingborg, Karlshamn, Norrköpings hamn och Norvik. Totalt placerades 70

fällor ut och var inriktade på att attrahera den smaragdgröna asksmalpraktbaggen (*Agrilus planipennis*), kopparpraktbaggen (*Agrilus anxius*), sibirisk barrträdsspinnare (*Dendrolimus sibiricus*), icke-europeiska arter av *Monochamus* spp., tallvivlar (*Pissodes* spp.) samt *Xylosandrus crassiusculus*. Fällorna för *X. crassiusculus* fångar potentiellt även andra arter av barkborrar. Totalt analyserades innehållet i 288 fällfångster på Institutionen för ekologi, SLU. Det handlade om totalt 14 148 insekter för denna inventeringsmiljö samt riskpunkter i tätbebyggelse, sammanslaget.

Inga karantänsskadegörare eller nya skadegörare för Sverige hittades i fällorna.

Plantaskolor och garden centers

Vid inventeringen i plantaskolor och garden centers så inspekterades växter visuellt med avseende på 31 karantänsskadegörare (se **Tabell 1**). Den visuella inspektionen kompletterades med provtagning av växter med överensstämmande symptom. Även symptomfria växter provtogs eftersom vissa karantänsskadegörare inte alltid ger upphov till tydliga symptom. Totalt utfördes 182 inventeringsbesök hos 172 företag.

Vid 54 plantaskolor respektive 119 garden centers med verksamhet inomhus inventerades potentiella värdväxter för bomullsmjöllusen, som även inventeras för i miljön *växthus*. Inom denna inventeringsmiljö gjordes inga fynd.

Inga karantänsskadegörare eller nya skadegörare för Sverige detekterades inom denna inventeringsmiljö.

Tabell 1. Karantänsskadegörare som inventerades i plantaskolor och garden centers samt antal prov uttagna.

Karantänsskadegörare	Antal uttagna prover
American plum line pattern virus	1
<i>Anoplophora chinensis</i> (matt stjärnhimmelsbock)	0
<i>Anoplophora glabripennis</i> (glatt stjärnhimmelsbock)	0
<i>Anthonomus eugenii</i> (papkablomvivel)	0
<i>Aromia bungii</i> (rödhalsad myskbock)	0
<i>Bemisia tabaci</i> (bomullsmjöllus) ^a	1
Black raspberry latent virus	1
Buckland valley grapevine yellow phytoplasma	1
Candidatus phytoplasma (ett stort antal stammar)	4
Cherry rasp leaf virus	2
Cherry rosette virus	1
Cherry rusty mottle associated virus	1
Cherry twisted leaf associated virus	1
<i>Cryphonectria parasitica</i> (kastanje Kräfta) ^a	0
<i>Dendrolimus sibiricus</i> (Sibirisk barrträdsspinnare)	0
<i>Emaravirus rosae</i>	0

Karantänsskadegörare	Antal uttagna prover
Grapevine berry inner necrosis virus	1
Grapevine red blotch virus	2
Grapevine vein-clearing virus	1
Peach mosaic virus	1
Peach rosette mosaic virus	2
<i>Phyllocoptes fructiphilus</i>	0
<i>Phytophthora ramorum</i> ^b	1
<i>Polygraphus proximus</i>	0
Raspberry latent virus	1
Raspberry leaf curl virus	1
Temperate fruit decay-associated virus	1
Strawberry leaf curl virus	1
Strawberry necrotic shock virus	2
Strawberry witches' broom phytoplasma	11

^a Karantänsskadegörare för vilken Sverige är skyddad zon

^b Endast icke-EU isolat av *P. ramorum* är EU-karantänsskadegörare

Potatisodling

Inventering av totalt 12 arter av karantänsskadegörare skedde genom jordprovtagning, knölprovtagning, fällfångst och fältbesiktning, se **Tabell 2**.

Tabell 2. Karantänsskadegörare som inventerades i potatisodling samt antal prov uttagna.

Karantänsskadegörare	Typ av inventering	Antal uttagna prover
<i>Bactericera cockerelli</i> (potatisbladloppa)	visuell/fällfångst	72/48
<i>Clavibacter sepedonicus</i> (ljus ringröta)	knölprov	364
<i>Epitrix</i> spp.	visuell	0
<i>Globodera pallida</i> (vit potatiscystnematod, PCN)	jordprov	1201
<i>Globodera rostochiensis</i> (gul potatiscystnematod, PCN)	jordprov	1201
<i>Leptinotarsa decemlineata</i> (koloradoskalbagge) ^a	visuell	72
<i>Meloidogyne fallax</i>	jordprov/knölprov	181/296
<i>Meloidogyne chitwoodi</i>	jordprov/knölprov	181/296
<i>Ralstonia solanacearum</i> (mörk ringröta)	knölprov	364
<i>Synchytrium endobioticum</i> (potatiskräfta)	knölprov	0

^a Karantänsskadegörare för vilken Sverige är skyddad zon

72 visuella fältinspektioner för *Bactericera cockerelli*, *Epitrix* spp. och koloradoskalbagge genomfördes vid 24 olika platser. I Sverige utgör Skåne, Blekinge, Halland, Kalmar och Gotland skyddade zoner för koloradoskalbaggen, vilket är orsak till inventering för denna skadegörare.

Vid 8 platser placerades fällor ut med 6 tömningar vardera för *Bactericera cockerelli*. Fällfångsterna analyserades av Fødevarestyrelsen och skadegöraren kunde inte påvisas.

Nematoderna *Meloidogyne chitwoodi* och *M. fallax* inventerades genom jordprovtagning och knölprover. Totalt togs 181 jordprov för rotgallnematoderna *M. chitwoodi* respektive *M. fallax*, varav 21 av dessa togs i utsädesodling. 296 knölprover togs också ut.

För potatiscystnematoderna *Globodera pallida* och *G. rostochiensis* togs 1073 jordprover motsvarande 1073 ha från fält där utsädespotatis planerades att odlas samt 128 jordprover motsvarande 128 ha från övrig potatisodling för mat och stärkelse. I utsädespotatis kunde 5 fall av *G. rostochiensis* konstateras. I mat- och industripotatisodlingar kunde 3 fall av *G. pallida*, 8 fall av *G. rostochiensis* samt 3 fall av både *G. pallida* och *G. rostochiensis* konstateras. Totalt konstaterades alltså 19 fall av potatiscystnematoden 2024.

364 knölprover av utsädespotatis samlades även in för att undersöka förekomsten av ljus ringröta (*Clavibacter sepedonicus*) och mörk ringröta (*Ralstonia solanacearum*). För mat- och industripotatis utfördes 242 visuella inspektioner av potatisknölar som skars igenom för att inventera för ringrötorna. Alla knölprover inspekterades visuellt för potatiskräfta.

Fall av *G. pallida*, *G. rostochiensis* samt *R. solanacearum* kunde påvisas via potatisinventeringen.

Riskpunkter i tätbebyggelse

Inventeringen kring riskpunkter i tätbebyggelse inriktades på de skadegörare som listas i **Tabell 3**. De platser som inventerades inom ramen för denna miljö var bland annat privata trädgårdar i samarbete med Fritidsodlingens Riksorganisation (FOR) och 32 medborgarforskare, områden kring garden centers och grossister samt platser där frukter eller fruktavfall hanteras. Vedlevande skadegörare inventerades vid platser med handel som inbegriper virke och träemballage.

Tabell 3. Karantänsskadegörare som inventerats för i riskpunkter i tätbebyggelse samt antal fällfångster som analyserades för respektive art.

Karantänsskadegörare	Antal fällfångster
<i>Agrilus anxius</i> (kopparpraktbagge)	63
<i>Agrilus planipennis</i> (smaragdgrön asksmalpraktbagge)	68
<i>Anoplophora chinensis</i> (matt stjärnhimmelsbock)	26
<i>Anoplophora glabripennis</i> (glatt stjärnhimmelsbock)	22
<i>Conotrachelus nenuphar</i> (amerikansk plommonvivel)	-
<i>Dendrolimus sibiricus</i> (sibirisk barrträdsspinnare)	2
<i>Popilla japonica</i> (japansk trädgårdsborre)	38+43 ^a
<i>Rhagoletis pomonella</i> (äppelborrfluga)	38+77 ^a

^a Fällfångst utförd av medborgarforskare

Medborgarforskare bidrog med totalt 43 fällfångster för japansk trädgårdsborre och 77 för äppelborrfluga som analyserades utan fynd. Medborgarforskare bidrog dessutom med 21 visuella observationer av frukt, för förekomst av skador som indikerar amerikansk plommonvivel.

Ingen av de inventerade skadegörarna kunde påvisas i denna inventeringsmiljö.

Stadsnära grönområden

Vid inventeringen i stadsnära grönområden så kontrollerades växter visuellt efter skador och tecken av karantänsskadegörarna glatt stjärnhimmelsbock (*Anoplophora glabripennis*), matt stjärnhimmelsbock (*Anoplophora chinensis*), *Polygraphus proximus*, rödhalsad myskbock (*Aromia bungii*) sibirisk barrträdsspinnare (*Dendrolimus sibiricus*) samt *Phytophthora ramorum*. Totalt besöktes 35 stadsnära grönområden såsom exempelvis stadsparker.

Inga fynd av de inventerade skadegörarna kunde påvisas.

Växthus

Plantor i växthus inventerades genom visuell inspektion och visst provuttag med fokus på de karantänsskadegörare som listas i **Tabell 4**. På 26 olika platser inventerades tomat (*Solanum lycopersicum*, total produktionsyta 312 286 m²) och spanskspeppar (*Capsicum annuum*, total produktionsyta 2 223 m²) både genom visuell inspektion och provtagning. Inga karantänsskadegörare kunde påvisas på varken tomat eller spanskspeppar.

På 50 platser inspekterades bland annat julstjärnor och begonior visuellt för att detektera bomullsmjöllus, en skadegörare som också inventerades i miljön *plantskolor och garden centers*. I 16 fall kompletterades den visuella inspektionen med provuttag pga. misstanke om förekomst, och i 9 av dessa påvisades skadegöraren. Dessa 9 fynd samlades in vid 6 olika inspektionsplatser och härstammade från julstjärnor, klisterfällor som satt i julstjärna samt ananassalvia.

Tabell 4. Karantänsskadegörare som inventerats för i växthusmiljö 2024.

Karantänsskadegörare	Antal uttagna prover
<i>Anthonomus eugenii</i> (paprakablomvivel)	0
<i>Bactericera cockerelli</i> (potatisbladloppa)	0
<i>Bemisia tabaci</i> (bomullsmjöllus) ^a	16
Tomato brown rugose fruit virus	26
Tomato chocolate virus	0
Tomato leaf curl New Delhi virus	4
Tomato marchitez virus	0
Tomato mild mottle virus	0

^a Karantänsskadegörare för vilken Sverige är skyddad zon

Statistiskt baserad inventering

Från och med 2023 utför vi årligen en statistiskt baserad inventering för skadegöraren *Xylella fastidiosa*, vilket medför provtagning oavsett symptomförekomst i hög-, medium- och lågriskmiljöer. Denna inventeringsinsats samordnades med befintliga insatser i de olika inventeringsmiljöerna inom Blekinge, Gotland, Halland, Skåne, Jönköping och Kronoberg. Totalt samlades 556 växter in vilket resulterade i 114 samlingsprover, då flera växter av samma art kan kombineras i en och samma provanalys. Plantskolor och garden centers betraktas

som hög- (hantering av växtmaterial från Italien, Portugal, Spanien eller Frankrike) eller medelriskmiljöer (ingen hantering av växtmaterial från Italien, Portugal, Spanien eller Frankrike) för introduktion av *X. fastidiosa* och från dessa miljöer skickades 31 prover in för analys. De resterande 83 proverna insamlades från lågriskmiljöer där värdväxter för *X. fastidiosa* påträffades, vilket samordnades med inventering inom barrskog (49 prover), riskpunkter i tätbebyggelse (28 prover) och potatisodling (6 prover).

Samarbete

Inventeringen genomförde Jordbruksverket i samarbete med Fødevarestyrelsen i Danmark, SLU, Hushållningssällskapet, Länsstyrelsen, Alnarps nematodlaboratorium och Fritidsodlingens Riksorganisation.

Geografisk fördelning av inventeringsplatser

Figur 1. Översikt av de platser där inventering genomförts 2024, fördelat på de olika inventeringsmiljöerna. Observera att 11 datapunkter saknas pga. ofullständiga koordinatdata; 6 inom barrskog, 1 inom plantskolor och garden centers, 3 inom potatisodling och 1 inom stadsnära grönområden.

